

КУЛЬТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Молчанова О.А.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 181 «Харчові технології»
Миколаївського національного аграрного університету
м. Миколаїв, Україна*

Період Київської Русі залишив помітний слід в історії культури Європейського Середньовіччя. У різні часи ця культура зазнала індоєвропейських, іранських, праслов'янських, античних, німецьких, візантійських впливів. Культуру Київської Русі різноманітна і багатогранна. Вона наповнена багатими матеріальними та духовними досягненнями наших пращурів. Матеріальна культура цієї доби нам відома завдяки своїм ремеслам, багатій архітектурі, іконопису тощо. Духовна культура сповнена досягненнями в усній народній творчості, переказах, легендах, билинах тощо.

Київська державана раховувала понад 60 ремесел. Найбільш поширеними були: гончарство, ковальство, ткацтво, теслярство, ювелірне ремесло тощо. Не випадково райони Києва мають назви Гончарі, Дігтярі, Кожум'яки. Шанувалися ювеліри, різьбярі на кістці та дереві, складуви. Високохудожні вироби руських майстрів цінували не тільки в Київській державі, а й далеко за її межами. Особливо цінувалися за кордоном українські вироби з золота та срібла.

Вагоме місце в культурі Київської Русі посідала архітектура. Запровадження християнства на Русі сприяло появі монументальної архітектури та будівництва монастирів. З історії відомо, що саме із величі соборів київські князі асоціювали державну могутність країни і свою могутність, як князів.

Монастирі засновували поблизу міст князі та бояри. Монастирі відіграли важливу роль у зміцненні і розвитку феодальних відносин на Русі. У перші століття після хрещення Русі вони були центрами поширення писемності, склали літописи, збирали бібліотеки. У XI-XII ст. найбільше значення мав Києво-Печерський монастир, який став центром розвитку наукового життя [1].

Серед визначних пам'яток архітектури провідне місце займали дерев'яні та кам'яні архітектурні споруди. Найвідоміші з них – це Золоті ворота, Софійський собор, Десятинна церква, Спаський собор (у Чернігові), Михайлівський собор (у Переяславі). Архітектурні споруди були оздоблені фресками та мозаїчними композиціями. Найвідоміша мозаїчна композиція Софійського собору – «Оранта» (Богоматір-заступниця з піднятими в гору руками). Вона справді являється витвором мистецтва так як виконана зі смальти, що налічувала 177 кольорових відтінків [2].

Неабияке значення мала фортифікаційна (оборонна) архітектура, яку запровадив у своїй реформі Володимир Великий. Була створена розгалужена система оборонних споруд («змієвих валів»), протяжністю на 1000 км. Основна її функція – захист давньоруських поселень. Міста оточувалися потужними укріпленнями, елементами яких були кліті, заборони, башти, рови, брами та ін. Укріплення були спочатку з дерева, згодом – кам'яні [3].

Для давньої культури Київської доби важливе значення мала писемність і література. Про поширення писемності на Русі свідчать написи на різних побутових речах: горщиках, глечиках, мечях. Скарбницею духовної культури була усна народна

творчість: перекази, билини, казки, байки, загадки, легенди, прислів'я. У 863 р. була створена слов'янська азбука Кирила та Мефодія, саме та кирилиця, яка лежить в корінні сучасного українського алфавіту. Поява писемності стимулювала, до написання перших літописів, переписуванню книжок, написання збірника законів «Руська правда», «Слово о законі і благодаті» написаного Іларіоном. Саме в Києві було укладено перший літописний звід – 1037-1039 рр.

Отже, культура Київської Русі залишила помітний слід у світовій історії завдяки своїй багатоманітності. Вона освоїла найбільші досягнення серед слов'янських народів періоду IX-XIIст. і тим самим збагатила його.

Список використаних джерел:

1. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тевікова, А.В.Нарадько; за ред. І.Г.Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015.

2. Зображення Богородиці Оранти в Софійському соборі дотепер називають «Непорушною стіною» – історик. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/kyjivska-rus-i-bohohoducia/30382978.html> (дата звернення: 18.01.20).

3. Губарев В. К., Історія України: Універсальний ілюстрований довідник. - Донецьк: ТОВ ВКФ “БАО”, 2008.

4. Аркас М. М. Історія України-Русі: 2-ге факс, вид. - К.: Вища шк., 1991.

*Науковий керівник - асистент Побережець Г.С.,
Миколаївський національний аграрний університет*